

Høring av verneplan for skog.

**Forslag til utvidelse av Flisefyr- Hidalen naturreservat
i Sandefjord kommune.**

Rik edelløvsskog i Flisefyr

Foto: Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Innhold

1. Bakgrunn	3
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	3
3. Lovgrunnlag	3
4. Merknader til oppstartsmelding	4
5. Videre saksbehandling	5
6. Verneplanens omfang	5
7. Faktaark - utvidelse	6
8. Forslag til verneforskrift og vernekart	7

1. Bakgrunn

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark sender med dette forslag til utvidelse av Flisefyr- Hidalen naturreservat i Sandefjord kommune til lokal og sentral høring.

Bakgrunnen for høringen er tilbud om frivillig vern av ca. 2900 dekar skog, som vi mottok den 5.2.2018 av 7 private grunneiere. Tilbudsarealet samlet omfatter skog som en naturlig utvidelse av eksisterende reservat fra Flisefyr og sørover.

Det er gjort naturfaglige registreringer i området høsten 2017, som dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern

Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 prosent av skogarealene i landet. Naturfaglige vurderinger som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av norsk skogvern i 2016*», NINA rapport 1352/2017 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig vern gir grunneierne fylkesmennene tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og naturfaglige registreringer utarbeider Fylkesmannen forslag til avgrensning og verneforskrift for områdene. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneierens representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene, vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldlovens bestemmelser om opprettelse av naturreservater. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslaget likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

3. Lovgrunnlag

Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den aktuelle vernekategori. Naturreservat er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldlovens § 37, som lyder slik:

- «Som naturreservat kan vernes områder som
- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
 - b) representerer en bestemt naturtype,

- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfoldet, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.»

4. Merknader til oppstartsmelding

Det ble meldt oppstart av planarbeidet den 26.2.2018 med uttalefrist 28.3.2018. Det kom inn følgende innspill til oppstartsmeldinga:

Språkrådet uttaler følgende: *Det er flere ting ved dette reservatnavnet som vi ønsker å kommentere. Når det gjelder navnet Hidalen, er dette registrert i Sentralt stedsnavnregister med Heidalen som eneste godkjente skrivemåte. For det andre vil vi ikke tilrå bruk av tankestrek eller bindestrek i navn på naturreservater, men heller velge bindeordet og: Flisefyr og Heidalen naturreservat. Det utvidede reservatområdet er mye større enn det inneværende, og Heidalen er bare en liten del av det. Kunne det være et alternativ å bare bruke Flisefyr naturreservat som navn på det utvidede området, ettersom åsen/høyden Flisefyr blir liggende sentralt i det nye reservatområdet?*

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) uttaler følgende: *Det foreslåtte verneområdet berører ingen kjente forekomster av mineralressurser eller bergrettigheter, vi har derfor ingen kommentarer til at området vernes.*

Forsvarsbygg uttaler følgende: *Forsvarsbygg gir høringsvar til denne type saker med det utgangspunkt å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.*

Forsvarets eiendom eller installasjoner berøres sjelden av denne type saker. Vi ber imidlertid om at den generelle unntaksbestemmelsen for militær operativ virksomhet inntas i forskrift til verneplanen. I tillegg ber vi om at også unntaksbestemmelsen for landing og avgang med Forsvarets luftfartøy tas med slik:

*Bestemmelsene i § xx er ikke til hinder for:
-Landing og start med Forsvarets luftfartøy.*

Med dette blir det også et tydeligere samsvar med unntaket for militær operativ virksomhet. Militær luftoperativ virksomhet omfatter også den treningsvirksomhet som er nødvendig for at Luftforsvarets enheter til enhver tid skal ha den beredskap og kompetanse som politiske myndigheter krever. Luftoperativ virksomhet må være beordret av operativ myndighet/Forsvarets operative hovedkvarter. Det alt vesentligste av Luftforsvarets flyvninger vil være av operativ karakter.

Fylkesmannens kommentarer til de innkomne merknadene

Grunneierne er etter Språkrådets uttalelse forespurt om navnevalg. Det er ønskelig med bruk av Flisefyr og Hidalen som navn på det utvidete naturreservatet. Fylkesmannen har sendt en forespørsel til Kartverket om bruk av navnet Hidalen, der vi viser til at navnet er brukt i eldre kartverk. Vi avventer svar fra Kartverket før det eventuelt opprettes navnesak i samråd med grunneierne.

Forsvarsbyggs nevnte bestemmelse tas inn i forskriften.

Øvrige uttalelser tas til etterretning.

5. Videre saksbehandling

Verneforslaget med beskrivelse av området, forslag til vernekart og verneforskrift er sendt ut på en felles sentral og lokal høring med frist for uttalelse innen **21. juli 2019**.

Formålet med høringa er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av vernet.

Etter høringa vil Fylkesmannen gå gjennom alle innkomne uttalelser, kommentere disse og utarbeide en tilråding om vern til Miljødirektoratet. Direktoratet vil etter dette lage en innstilling til Klima- og miljødepartementet. Vedtak om vern blir gjort av Kongen i statsråd (kgl.res).

6. Verneplanens omfang

Navn	Gnr./bnr.	Kommune	Totalt areal	Verneverdi
Flisefyr og Hidalen	266/1, 266/2, 263/2, 268/1, 268/2, 262/7 og 327/3	Sandefjord	Ca. 2518 dekar	** Regional

Naturfaglig registrering med grundig beskrivelse av tilbudt område ligger på vår hjemmeside <https://www.fylkesmannen.no/vestfold-og-telemark>, under miljø og klima.

Naturfaglig registrering ligger også i Narin – databasen (lokalitetsdatabase for skogområder) med link: <http://borchbio.no/narin/?nid=6229>.

Arealet i verneforslaget er ikke i tråd med tilbudt areal. Deler er tatt ut på bakgrunn av at det ikke er vurdert verneverdig.

7. Faktaark - utvidelse

LOKALITET:	Flisefyr og Hidalen
KOMMUNE:	Sandefjord
FYLKE:	Vestfold
VERNEKATEGORI:	Naturresevat
AREAL:	Ca. 2518 dekar
HØYDE OVER HAVET:	140-270 meter
BERØRTE EIENDOMMER:	7

OMRÅDEBESKRIVELSE, VEGETASJON OG SKOGSTRUKTUR

Området ligger omkring og sør for høydedraget Flisefyr i Sandefjord kommune, og grenser til eksisterende Flisefyr- Hidalen naturresevat.

Vegetasjonen i området er ganske variert. Typisk består de grunnlendte kollene av furudominert lyngskog, mens det rundt og nedenfor disse er blåbær-smyle skog med gran, bøk, eik og osp med fler. Rikere lågurtskog med blåveis og myske opptrer flekkvis. I forsenkninger og små- daler er det ofte fattig sumpskog, eller mindre vanlig rik sumpskog med ask og svartor.

VERNEINTERESSER

Det er tidligere registrert 17 naturtyper og 11 nøkkelbiotoper/ MiS (Miljøregistrering i skog) innenfor tilbudt areal. Totalt 19 rødlistearter er påvist innenfor det verneverdige arealet etter år 2000. De fleste av disse er knyttet til gamle edelløvtrær (særlig bøk).

Områdets største og viktigste naturkvalitet er knyttet til det relativt store arealet med eldre bøkedominert skog, som til dels er av rikere utforming. Andre viktige kvaliteter er knyttet til forekomst av gammel eikeskog, gammel rasmark-alm-lindeskog, og rikere sumpskog. Området ellers har en gunstig beliggenhet både geografisk og høydemessig, noe som gjør at det også er potensial for krevende og sjeldne varmekjære arter med særlig utbredelse.

Videre er det positivt at området ligger i en region med flere ganske store naturresevat med lignende skogkvaliteter, da dette gir økt sjanse for at truede arter vil kunne opprettholde levedyktige bestander på sikt. På dette grunnlaget er utvidelsen av Flisefyr vurdert som (i øvre sjikt) regionalt verneverdig (***) og vil i relativt stor grad bidra til å oppfylle viktige mangler i skogvernet.

Skogområdet er relativt fragmentert og med en del ungskog og veier/snuplass. På grunn av dette er deler av området ikke funnet verneverdig i rapporten fra naturfaglig registrering. Fylkesmannen har i tråd med rapporten redusert arealet i den NØ delen (ca. 500 dekar). Etter befaring med Viken Skog har vi valgt å innlemme resten av de «ikke- verneverdige» arealene som er tilbudt, da de fleste av disse er mer eller mindre inneklemt i verneverdig skog. Etter vår vurdering gir innlemming av disse arealene en bedre arrondering, i tillegg til at det vil være vanskelig for grunneier å drifte disse arealene når resten er vernet. I tillegg har områdene innslag av elementer som har verdi bla. rik sumpskog, rik eikeskog og nøkkelbiotoper. Vi må også forvente at området som helhet er leveområde for rovfugl som musvåk og spurvehauk, og muligens vepsevåk. Det er høyst sannsynlig flere hønsehauk i området og det er observert et hønsehaukreir i bruk våren 2019. Sannsynligheten anses også stor for potensielle spillplasser for storfugl.

Det er foretatt en mindre utvidelse øst for Krullfurua på ca. 20 dekar, for å få med en bekkedal med eldre bøkeskog.

FORMÅL

Formålet med naturreservatet er å bevare et spesielt område med løv- og barblandingsskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde, er egenartet i form av at nesten alle viltvoksende treslag i landet forekommer her, og har stort innslag av edle lauvtreslag hvor bøk ofte er dominerende art, samt god forekomst av død ved og mange sjeldne og sårbare arter.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse.

AVRENSNING

Området grenser mot Flisefyr- Hidalen naturreservat, eldre og yngre produktiv skog.

ANDRE INTERESSER

Området brukes til jakt og friluftsliv.

TEKNISKE INNGREP

Det er ingen inngrep innenfor området, bortsett fra skogsbilveier, traktorveier, stier, to små hytter den ene med uthus, samt antenne for bredbånd med strømhus og liten kraftlinje.

PLANSTATUS

LNF-område.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGER

Store deler av området er produktiv skog.

MERKNADER

Det bør vurderes behov for skjøtsel i form av hogst av etablerte granplantefelt og fristilling av gamle eiketrær.

8. Forslag til verneforskrift og vernekart

Kommentarer til enkelte av bestemmelsene og vernekart:

Verneforskriften for Hidalen – Flisefyr naturreservat fra 2010 er oppdatert etter ny mal for utforming av forskrifter.

Etter forskriften for Hidalen- Flisefyr fra 2010 er det tillatt med beiting. Muligheten til tradisjonell beiting er videreført i den reviderte forskriften. Det er ikke beitedyr i områdene i dag og det er ikke oss kjent satt opp gjerder. Framtidig behov for oppsetting av gjerder innenfor verneforslaget er søknadspliktig.

Det er åpnet opp for skånsom bålrensning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved i forslaget til forskrift. Ved bålrensning er det viktig at det tas hensyn til at verken vegetasjon eller fjelloverflater skades, samtidig skal annet regelverk følges.

Generelt gjelder at ingen må foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet, jf. § 2 i den foreslåtte verneforskriften. Det betyr at hogst, grøfting og andre fysiske inngrep er forbudt,

mens friluftsliv og jakt er tillatt virksomhet. Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra bestemmelsene innenfor de rammer som settes av verneforskriften og naturmangfoldloven.

Veier, stier og ev. andre anlegg og innretninger som eksisterer på vernetidspunktet kan vedlikeholdes i henhold til tilstand på vernetidspunktet. Av kjente anlegg og innretninger innenfor foreslåtte utvidelse er det anlagte skogsbilveier, traktorveier og stier, samt et par mindre hytter og antenne med kraftlinje. Disse innretningene er markert i forslaget til vernekart.

Veier og stier kan vedlikeholdes, ryddes, merkes, og holdes åpen for turgåing, sykling, hesteridning, samt motorisert ferdsel på bilvei. Ridning med vogn er ikke tillat på sti. Enkel rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i veier og stier som hindrer ferdselen, kan gjøres uten søknad til Fylkesmannen. Vindfall som måtte bli liggende over veien kan kappes og legges til side, normalt vil dette bli gjort av grunneier eller Statens naturoppsyn.

Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt etter § 3 i forskriften. Men det kan søkes om dispensasjon, da kan forvaltningsmyndigheten vurdere dette i henhold til § 7. Det vil være en konkret vurdering hva som defineres som et «større arrangement». For eksempel vil ikke tur med en skoleklasse defineres som et større arrangement.

Motorisert ferdsel er etter bestemmelsene forbudt på traktorvei og stier. Det er noen generelle unntak etter § 6 og det kan gis dispensasjon etter bestemmelsene i § 7. I tillegg gjelder lov om motorferdsel i utmark, det vil si at kommunen og grunneier må gi tillatelse til motorferdsel på vanlig måte innenfor området.

Vernekart

Enkelte traktorveier og stier er gått opp med GPS og markert i forslaget til vernekart. Eventuelle manglende registreringer i kartet, vil kunne legges inn i samråd med grunneier, før tilrådning til Miljødirektoratet.

Forslag til verneforskrift og vernekart:

Forslag til forskrift om vern av Flisefyr og Hidalen naturreservat i Sandefjord kommune i Vestfold fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon ... med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima – og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et spesielt område med løv- og barblandingsskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde, er egenartet i form av at nesten alle viltvoksende treslag i landet forekommer her, og har stort innslag av edle lauvtreslag hvor bøk ofte er dominerende art, samt god forekomst av død ved og mange sjeldne og sårbare arter.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse.

§ 2 Geografisk avgrensing

Naturreservatet berører følgende gnr/bnr:

266/1, 266/2, 263/2, 268/1, 268/2, 262/7 og 327/3 i Sandefjord kommune.

Naturreservatet dekker et areal på ca. 3623 dekar.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokkdatert Klima- og miljødepartementet.....

De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Sandefjord kommune, hos Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Beiting.
- c) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt.
- e) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- f) Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.
- g) Vedlikehold av eksisterende skogsbilveier, traktorveier og stier, samt andre anlegg og innretninger herunder eksisterende beitegjerder, i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- h) Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg.
- i) Oppgradering og fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.
- j) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende skogsbilveier, traktorveier og stier inntegna på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og ridning forbudt.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, og med traktor og ATV på eksisterende bilveier og traktorveier inntegnet på vernekartet.
- b) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- c) Motorisert ferdsel på skogsbilveien mellom Svindalen og Karistua, og skogsbilveien øst for Brånan.
- d) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
- e) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Avgrenset bruk av naturreservatet til aktiviteter nevnt i § 3 d.
- b) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt.
- c) Oppsetting av gjerder for beiting.
- d) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- e) Utsetting av saltsteiner.
- f) Merking av eksisterende veier og stier.
- g) Bruk av reservatet i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
- h) Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.

- i) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje.
- j) Nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med tiltak nevnt i § 4 g, § 7 c, d og e.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 26. juni 2009 nr. 63 om verneplan for skog, vedlegg 8, fredning av Flisefyr-Hidalen naturreservat, Andebu kommune, Vestfold.

Forslag til vernekart